

intelektualca analogna je svestlasnom vodi koji je takođe nekada bio spreman na žrtvu. Svaku žrtvu banalizuje pretenzija za obeštećenjem, a intelektualca pozivanje na neintelektualne zasluge. Retko koja konverzija nije skopčana sa solunaštvom. Kao što istinsko žrtvovanje ne traži obeštećenje, tako se i inteligencija mora čuvati od konvertitskog kompleksa žrtve, tj. polaganje pretenzije na gnoseološki monopol kako zbog realnog tako i tobožnjeg stradanja.

2. 3. 2. ILUZIJA O NEPREKINUTOM KONTINUITETU VLASTITOG OPREDELJENJA.

Ovaj sadržaj samorazumevanja sindromski je vezan sa retorikom žrtve. Intelektualci su kao i drugi zavisni od tržišta jer prodaju radnu snagu. Kao i svi drugi korisnici konjunktura, ni intelektualci nisu imuni od misaonih moda. Mudri i oprezni građanski intelektualac zna da poveže konjunkturu i modu tako da ne ispadne oportunist konjunktura. On ume da svoju misao prikaže kao savremeni saznanji napredak nezavisan od tržišta i da uvek istakne nezavisnost kao kriterij vlastite objektivnosti. Na razmeđu epoha raste aktuelnost ove umešnosti. U istočnoj Evropi napušteni marksizam ostavio je idejni vakuum: intelektualci i dalje tragaju za smislom svog poziva u svetu gde je doslednost idejnopoličkog opredeljenja relativisana. U idejnom vakuumu traži se novi oslonac. Nakon toga sledi racionalizacija zaokreta u obliku lažne svesti konvertita, tj. tvrde uverenosti da su uvek bili, demokrate, liberali, nacionalne patriote i borci protiv komunizma i totalitarizma. Reči kao "čast" i "vernost" obilno se koriste u lažnoj svesti preobraćenih intelektualaca i učvršćuju njihovo samopoštovanje i identitet. Bez vizije vlastite doslednosti nema samopoštovanja.

Ovaj odbrambeni mehanizam proziran je, a pozivanje na vlastito disidentstvo za vreme totalitarizma odavno je stereotipno. U istoriji 20. veka nije bilo samo zaokreta s leva udesno, već i u obrnutom smeru. Socijalizam i SSSR 1920-ih privlačili su veliki broj građanskih intelektualaca. Tadašnja racionalizacija zaokreta ulevo bila je drugačija od današnje konverzije udesno. Svest o diskontinuitetu nije skrivana, već se otvoreno raččišćavalo sa buržoaskim predrasudama u duhu komunističke samokritike: partija je jaka koliko je jaka samokritika njenih članova jer snaži jedinstvo borbenog stroja. Krajem 20. veka u procesu "otrežnjavanja" od čari komunizma bilo je daleko manje samokritike. Daleko je češće izbegavanje javnog suočavanja sa vlastitom prošlošću, u obliku isticanja tobožnjeg stalnog disidentstva, unutrašnjeg neslaganja ili bezizglednosti otpora. Unutrašnju stabilnost ove iskrivljene samosvesti obezbeđuje gipki antikomunizam, bez konkurencije najudobniji kontinentalni idejno-ideološki stereotip kraja 20. veka. Kao da celom istočnom Evropom vlada novi moralni i politički konformizam koji se izražava u stereotipnoj i konvencionalnoj demonizaciji totalitarne prošlosti. U Istočnoj Evropi antikomunizam ima već decenijski kontinuitet što je inače retkost kod političkih strasti visokog intenziteta. Nove nacionalne homogenizacije tražile su idejnu organizaciju političke mržnje ove vrste. Različito opredeljeni nacionalisti i ostale "žrtve" još uvek uspešno ujedinjuje antiboljševizam, a u nauci su mnoga sitna plodna neslaganja iščezla u korist antitotalitarnih ili nacionalnih strasti. Nacionalni interes ili antitotalitarizam su aksiomi koji obezbeđuju prohodnost u tekućem žargonu. Najbolje je ukoliko se mogu uskladiti. Antifašizam ne spada u ove aksiome, jer s jedne strane ugrožava normalizovani nacionalizam, a s druge pretili da oslabi antitotalitarni antikomunizam. Rasprava oko bilo kog pomenutog aksioma diskvalifikuje sagovornika. Sumnja u prioritet nacionalnog interesa nosi stigmu izdaje, a interes od pripadanja antikomunističkoj svesti danas je skoro veći nego što je u prošlosti bila probitačnost od